

STOCKHOLMS TINGSRÄTT

YTTRANDE
2005-09-30Adm 5.1
2005/0325

Justitiedepartementet

Betänkandet Vårdnad, boende och umgänge – Barnets bästa, föräldrars ansvar (SOU 2005:43)

Sammanfattning

Tingsrätten är i allt väsentligt positiv till de överväganden och förslag som utredningen presenterar. Tingsrätten avstyrker dock förslaget om möjlighet att förordna om annan kontakt än umgänge. De synpunkter som tingsrätten i övrigt finner anledning att framföra avser främst frågor av processuell natur, medlingsinstitutets genomförande samt verkställighetsprocessens förhållande till prövningen i sak i en process om vårdnad m. m.

Tingsrätten instämmer till fullo i att enbart barnets bästa skall vara avgörande i alla frågor som rör vårdnad, boende, umgänge samt, om detta införs, annan kontakt än umgänge. Att avgöra vad som är barnets bästa är ofta en svår uppgift, men barnets egen inställning bör naturligt nog vara en viktig omständighet vid bedömningen. Bestämmelser som ger barn utökad rätt att komma till tals och påverka sin framtida situation är därför viktiga. Många barn far idag illa. Tingsrätten handlägger på brottmålsavdelningarna ett ökande antal mål om familjevåld. Det är viktigt att risken för att barn far illa beaktas på ett tydligare sätt i familjemålen och att prövningen i dessa mål hela tiden sker utifrån ett uttalat barnperspektiv. De föreslagna ändringarna rörande vårdnad, boende och umgänge m.m. harmoniserar väl med de allmänna överväganden som utredningen redovisar rörande barnets bästa.

Flera av utredningens övriga förslag har även de sin grund i strävandet efter att komma fram till hur frågan om vårdnad, boende och umgänge bäst skall lösas för det enskilda barnet, och det så snabbt och på så tillförlitligt underlag som möjligt. Tingsrätten är i allt väsentligt positiv till bl a de förslag som rör utredningen i familjemål, samförståndslösningar och tingsrätternas skyldighet att verka för sådana, den föreslagna åtstramningen beträffande möjligheten att få ett interimistiskt beslut, medling vid tingsrätt samt kravet på prövningstillstånd i hovrätten. Vissa processuella frågor, särskilt beträffande interimistiska beslut, bör dock övervägas närmare.

När det gäller behovet av att renodla verkställighetsprocessen och så långt som möjligt integrera den i vårdnadsprocessen vid tingsrätt, tillstyrker tingsrätten utredningens förslag i dess huvuddrag. Mot förslaget att verkställighetsprocessen skall flyttas till allmän domstol har tingsrätten inte något att invända. Tingsrätten instämmer till fullo i att parallella och långdragna processer knappast är förenligt med barnets bästa. Det är därför angeläget att tillskapa en ordning som bättre tillgodoser kravet på en ändamålsenlig verkställighetsprocess. Samspelet mellan denna och en eventuell ny prövning i sak av omständigheter som framförs i verkställighetsprocessen, men som inte hör hemma i denna, är dock inte tillräckligt penetrerat i utredningen. Tingsrätten framför därför vissa synpunkter i den delen.

Barnet i fokus

Tingsrätten anser att det är viktigt att det i lagstiftningen betonas att det endast är barnets bästa som skall vara avgörande i alla frågor som rör vårdnad, boende, umgänge och annan kontakt än umgänge. Även om barnets bästa är utgångspunkten redan i dagsläget vid avgörande av dessa frågor, är det angeläget att det betonas i lagstiftningen att fokus helt och hållet skall vara på barnet. Tingsrätten tillstyrker därför den föreslagna ändringen i 6 kap 2 a § första stycket föräldrabalken och ansluter sig till fullo till de överväganden som utredningen redovisat till stöd för den föreslagna ändringen.

Den föreslagna ändringen i 6 kap 2 a § andra stycket föräldrabalken skall ses mot bakgrund av den motsättning som kan finnas mellan barnets behov av en nära och god kontakt med båda sina föräldrar kontra risken för att barnet far illa genom att barnet bor eller träffar en av föräldrarna. Frågan huruvida ett barn utsatts för övergrepp, risken för att det kan komma att fara illa och hur dessa omständigheter skall bedömas i frågor som rör barnet tillhör de allra svåraste för domstolen att avgöra. Tingsrätten ansluter sig de överväganden som utredningen redovisat till stöd för förslaget att barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna inte längre skall vara en omständighet som särskilt skall beaktas framför andra vid bedömandet av vad som är bäst för barnet. Tingsrätten tillstyrker den föreslagna ändringen (avsnitt 3.2). Se vidare under rubriken Risken för att barnet far illa.

Vårdnad

Tingsrätten ansluter sig till bedömningen att det avgörande vid bestämmande av vårdnadsfrågan enbart skall vara vad som är bäst för barnet. Tingsrätten ansluter sig vidare till utredningens förslag innebärande att den huvudregel som kommit att utvecklas i praxis innebärande en presumtion för gemensam vårdnad inte längre skall gälla och instämmer till fullo i de överväganden som utredningen redovisat i denna del. Tingsrätten tillstyrker den föreslagna ändringen i 6 kap 5 § andra stycket föräldrabalken (avsnitt 4.2).

Tingsrätten ansluter sig i övrigt till de överväganden som gjorts rörande vårdnad.

Boende

Tingsrätten instämmer till fullo i utredningens överväganden och förslag. Den föreslagna ändringen i 6 kap 14 a § föräldrabalken tillstyrks. Tingsrätten vill passa på att särskilt instämma i vad utredningen uttalat om de grundläggande förutsättningarna för att växelvis boende alls skall komma ifråga, vikten av att det görs en individuell prövning utifrån vad som är bäst för det aktuella barnet, samt den särskilda betydelse som bör tillmätas barnets egen inställning i boende-

frågan. Den grundläggande tanken att det enbart är barnets bästa som skall beaktas är här extra tydlig (avsnitt 5).

Umgänge

Även beträffande umgänget finns starka skäl för att bedömningen i den frågan skall göras enbart utifrån vad som är bäst för barnet. Utredningens överväganden och förslag i den delen tillstyrks (avsnitt 6.2 och 6.3).

Tingsrätten ansluter sig till utredningens överväganden rörande umgängesstöd och annan lämplig åtgärd samt tillstyrker den föreslagna ändringen i 6 kap 15 c § föräldrabalken i denna del. Den föreslagna ändringen i andra stycket kan komma att leda till att det blir svårare för domstolen att vid ett sammanträde för muntlig förberedelse träffa en överenskommelse med parterna om att umgänge skall ske med medverkan av annan lämplig person (benämnd umgängesstöd i förslaget), såvida domstolen inte förutsett att frågan skulle komma upp och underhandskontakt tagits med socialnämnden före förhandlingen. Frågan får lösas genom att lämpliga rutiner tillskapas mellan domstolen och socialtjänsten i frågan (avsnitt 6.4).

Tingsrätten tillstyrker ändringen i 5 kap 1 § socialtjänstlagen (avsnitt 6.5).

Beträffande utredningens överväganden och förslag rörande domstolens möjligheter att förordna om annan kontakt än umgänge önskar tingsrätten anföra följande. Tingsrätten har svårt att se att det finns ett behov av att reglera den form av kontakt som avses och ser en fara i att man nu öppnar upp för parterna att tvista om ytterligare frågor rörande barnet vid domstol. Tingsrätten noterar att det visserligen skall krävas särskilda skäl, men avstyrker likafullt förslaget i 6 kap 15 § och 6 kap 15 a § föräldrabalken i denna del (avsnitt 6.6).

Tingsrätten delar utredningens bedömning om att inga ändringar skall göras beträffande närståendes talerätt om umgänge (avsnitt 6.7).

Risken att barnet far illa

Som tingsrätten berört under rubriken Barnet i fokus tillhör bedömningarna av om ett barn t ex utsatts för övergrepp samt risken för att barnet även i framtiden kommer att fara illa, de allra svårast för domstolen att avgöra. Utredningen har på ett förtjänstfullt sätt pekat på flera av de uppenbara svårigheter som finns vid bestämmande av beviskraven och vid bevisvärderingen i dessa mål. Tingsrätten ansluter sig till de överväganden som utredningen gjort rörande betydelsen av att risken för att ett barn far illa alltid skall komma i främsta rummet vid bedömningen av vad som bäst för barnet, samt att denna riskbedömning måste göras och öppet redovisas av alla de instanser som har att utreda och avgöra vad som är barnets bästa. Den föreslagna ändringen i 6 kap 2 a § föräldrabalken genom vilken övergrepp m m som riktas även mot andra än barnet skall beaktas tillstyrkes på de av utredningen anförda skälen. Utredningen har emellertid inte närmare angett vad man avsett med *annan familjemedlem*. Hur den kretsen skall bestämmas måste rimligen variera från fall till fall. Det förefaller lämpligt att det lämnas över till rättspraxis att ge närmare innebörd till begreppet (avsnitt 7).

Barnets rätt att komma till tals och påverka

Tingsrätten instämmer i de allmänna överväganden och slutsatser som utredningen redovisar i denna del. Den föreslagna ändringen i 6 kap 2 b § föräldrabalken ger utrymme för att ta hänsyn till vad som framkommit vid samtal med barnet även i de fall barnet inte kan sägas ha givit uttryck för en bestämd uppfattning eller vilja, vilket tingsrätten anser ligger väl i linje med de bärande tankgångarna i utredningen om att det är barnet som står i centrum i alla frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. Förslaget tillstyrks.

Tingsrätten instämmer i de överväganden som görs beträffande lämpligheten i att införa en åldersgräns vid vilken det skall vara obligatoriskt att höra barnet och ansluter sig till utredningens slutsats att någon åldersgräns inte bör införas (avsnitt 8.3).

Tingsrätten ansluter sig med viss tvekan till övervägandena rörande samtal med barnet under det att föräldrarna genomgår samarbetssamtal. Den föreslagna huvudregeln att samtal med barnet skall ske kan befaras leda till att föräldrar i vissa fall avstår från samarbetssamtal. I övrigt ansluter sig tingsrätten till vad som sagts rörande barnets rätt att komma till tals vid samarbetssamtal och avtal hos socialnämnden (avsnitt 8.4 och 8.5).

Tingsrätten ansluter sig till de överväganden som gjorts beträffande samtal med barn inför s k snabbupplysningar och i vårdnadsutredningar (avsnitt 8.6 och 8.7), men vill här särskilt framhålla att den föreslagna ordningen att socialtjänsten skall tala med barnet inför snabbupplysningar kommer att leda till att handläggningstiderna för mål om vårdnad m m vid tingsrätten kommer att ytterligare förlängas såvida socialtjänsten inte tillförs ytterligare resurser. Enligt tingsrättens erfarenheter har flera stadsdelsförvaltningar redan i dagsläget svårt att hinna med snabbyttrandena inom rimlig tid. Tingsrätten återkommer till detta under rubriken Domstolars och socialnämnders beslutsunderlag.

Samförstånds lösningar

Tingsrätten instämmer i utredningens slutsats att tvång inte är en bra lösning för att få föräldrar att komma överens samt ansluter sig till utredningens överväganden beträffande värdet av att socialtjänsten erbjuder samarbetssamtal till de föräldrar som önskar det. Tingsrätten instämmer i övrigt i vad som uttalats i detta avsnitt och finner inte anledning att kommentera det ytterligare.

Domstolars och socialnämnders beslutsunderlag

Tingsrätten ansluter sig till utredningens överväganden rörande de kontakter med föräldrarna och barnet som socialnämnden skall ha inför avgivande av snabbyttrande. Utredningens föreslagna ändring i 6 kap 20 § föräldrabalken i denna del tillstyrks. Tingsrätten finner – liksom utredningen – att Socialstyrelsens allmänna råd om att utredaren bör ha samtal med föräldrarna, inte alltid följs varför värdet av upplysningarna som beslutsunderlag i nuvarande form kan ifrågasättas. Den föreslagna ändringen i denna del välkomnas därför. Det förhål-

landet att socialtjänsten enligt förslaget i större omfattning än tidigare skall samtala med barnen för att utröna deras inställning i olika frågor kommer att ställa stora krav på dem som skall föra dessa samtal, i allt fall om redovisningen av vad som framkommit vid samtalen skall kunna tjäna som beslutsunderlag för socialnämnden och domstolarna. Detta kommer att kräva utökade resurser för socialtjänsten, bl a i form av utbildningsinsatser (avsnitt 10.2).

Tingsrätten ansluter sig till utredningens överväganden rörande vårdnadsutredningar och tillstyrker den föreslagna ändringen i 6 kap 19 § föräldrabalken om att utredningen enligt huvudregeln skall innehålla en rekommendation. Tingsrätten önskar betona vikten av att vårdnadsutredningar inte drar ut på tiden och instämmer till fullo i utredningens ståndpunkt i den frågan. Tingsrätten tillstyrker vidare den föreslagna ändringen igenom vilken en sekretessbrytande regel införs i samma paragraf för inhämtande av uppgifter från annan socialnämnd. Tingsrätten delar utredningens slutsats om att motsvarande regel för uppgifter från hälso- och sjukvården inte bör införas (avsnitt 10.3).

Domstolsprocessen

Tingsrätten instämmer i de resonemang som utredningen redovisar rörande samförståndslösning vid domstol och tillstyrker den föreslagna regleringen genom införandet av en ny paragraf – 6 kap 18 a § föräldrabalken. Enligt tingsrättens erfarenhet arbetar man i hög grad enligt den föreslagna ordningen redan i dagsläget. Eftersom den enskilde domarens intresse av och fallenhet för ”förlikningsverksamhet” kan variera, är det bra att det införs en bestämmelse av vilken det framgår att domstolen – enligt huvudregeln – skall verka för en samförståndslösning (avsnitt 11.1).

Tingsrätten ansluter sig till de överväganden som gjorts beträffande införande av en möjlighet för domstolen att förordna medlare i mål om vårdnad, boende m. m., och tillstyrker förslaget om införande av en ny paragraf – 6 kap 18 b § föräldrabalken. Tingsrätten konstaterar att domstolen genom den föreslagna lydelsen ges en öppet mandat att lämna anvisningar till medlaren, men att utredningen inte närmare utvecklat vad man avser i denna del (avsnitt 11.2).

När det gäller ersättning till medlare tillstyrker tingsrätten förslaget därom i 6 kap 18 c § föräldrabalken. Utredningens förslag och överväganden i denna del går emellertid inte ihop med utredningens kostnads- och konsekvensanalys i avsnitt 14. Utredningen utgår i denna fråga att domare och familjerättssekreterare som utför medlingsuppdrag kommer att utföra dessa i tjänsten. Vad beträffar domare kan det inte anses vara ett tjänsteåliggande att utföra medlingsuppdrag. För att det föreslagna medlingsinstitutet skall kunna fungera på ett bra sätt och leda till att föräldrarna kommer överens måste dessutom medlaren ha möjligheter att lägga ner avsevärd tid och kraft på uppdraget, som dessutom skall utföras under en viss tidspress. För det fall lagstiftaren menar att domare och familjerättssekreterare skall utföra medlingsuppdrag i tjänsten måste i sådant fall såväl tingsrätter som socialtjänst tillföras resurser för detta. Det förtjänas att understrykas att parterna i de mål där medling blir aktuellt redan – enligt den föreslagna huvudregel i 6 kap 18 a § föräldrabalken – träffat en domare och med denna försökt nå en samförståndslösning, men att detta försök misslyckats. De mål som lämnas till medling kan därför förväntas kräva avsevärd arbetsinsats (avsnitt 11.3).

Tingsrätten ansluter sig i stort till vad som uttalats i avsnitt 11.2 och 11.3 och noterar att några förslag inte läggs i dessa delar. Tingsrätten vill emellertid framhålla att även om långvariga processer i de flesta fall inte är förenligt med barnets bästa, så behöver det motsätta – nämligen att man så snabbt som möjligt kommer till ett slut – inte alltid vara det bästa för barnet. Situationen kan för såväl föräldrar som barn te sig kaotisk när en familjerättsprocess inleds vid tingsrätt, men enligt tingsrättens erfarenheter kan varaktiga och bra lösningar i bland nås om processen i tingsrätten inte forceras fram utan tillåts ta viss tid.

När det gäller utredningens förslag beträffande interimistiska beslut och de föreslagna ändringarna i 6 kap 20 § i denna del anför tingsrätten följande. Tingsrätten ansluter sig till utredningens bedömning att möjligheten att påkalla interimistiskt beslut bör begränsas och vara förbehållet de fall i vilka det är särskilt påkallat. Tingsrätten ställer sig emellertid tveksam till om förslaget verkligen kommer att leda till att sammanträden för muntlig förberedelse kommer att kunna undva-

ras i någon större omfattning, särskilt som förslaget om att domstolen skall verka för samförståndslösningar i familjemål ändå kommer att medföra att sammanträde för muntlig förberedelse måste äga rum. Den föreslagna lydelsen *beaktansvärda skäl* finner tingsrätten mindre lyckad och föreslår istället *särskilda skäl*, vilket medför en restriktiv tillämpning vid bedömandet av när interimistiskt beslut skall komma ifråga. Även om tingsrätten således är positiv till den föreslagna begränsningen i möjligheten att få ett interimistiskt beslut reser förslaget många frågor av främst processuell natur som utredningen inte behandlar eller ger tydliga besked om. Tingsrätten väljer här att ge ett exempel som reser frågetecken. Tingsrätten kan väl tänka sig fall där redan innehållet i stämningsansökan innefattande t ex yrkande om att den gemensamma vårdnaden skall upplösas, klart ger vid handen att det inte finns skäl att ens överväga ett interimistiskt beslut som innebär en ändring i rådande förhållanden, dvs ett förordnande om enskild vårdnad. För det fall det inte framgår av stämningsansökan att förutsättningarna för interimistiskt beslut föreligger kan domstolen komma till motsvarande bedömning sedan svaromål inkommit. I de redovisade fallen skulle tingsrätten – enligt förslaget – fatta ett beslut innebärande att tingsrätten inte meddelar något interimistiskt beslut. Utredningen har angett att domstolen i sådant fall inte skall ta upp yrkandet till prövning, vilket torde medföra att tingsrätten skall avvisa det interimistiska yrkandet. Oavsett om det interimistiska yrkandet i ovan skissade exempel skall avvisas eller lämnas utan bifall förutsätter tingsrätten att beslutet skall kunna överklagas till hovrätten. För det fall hovrätten finner att omständigheterna är sådana att interimistiskt beslut skall meddelas, uppkommer frågan vad hovrättens prövning skall omfatta. Skall hovrätten pröva det interimistiska yrkandet i sak eller visa målet åter till tingsrätten för bedömning av yrkandet i sak. Utredningen är inte tydlig i dessa avseenden. Omständigheterna i det tänkta fallet kan också tänkas vara sådana att tingsrätten inte har möjlighet att bedöma om det finns beaktansvärda skäl för ett interimistiskt beslut utan att kalla parterna till ett sammanträde för muntlig förberedelse samt att infordra snabbyttrande. För det fall domstolen fortfarande anser att något interimistiskt beslut inte är påkallat, dvs att den gemensamma vårdnaden inte skall upplösas, uppkommer frågan vilket beslut domstolen skall fatta enligt den föreslagna ordningen. Möjligheten torde finnas att enligt den föreslagna ändringen avvisa/avslå begäran om interimistiskt beslut. Denna prövning kommer i det tänkta fallet i re-

aliteten att innefatta en prövning i sak varför det naturliga vore att istället pröva det interimistiska yrkandet (alltså ta upp det till prövning), men därefter lämna det utan bifall. Hur utredningen tänkt i det ovan skissade fallet framgår inte av förslaget.

När det gäller den föreslagna ändringen i 6 kap 20 § föräldrabalken om prövotider har tingsrätten intet att invända utan tillstyrker förslaget. Tingsrättens erfarenhet är att systemet med tidsbegränsade förordnanden baserade på parternas samförståndslösning förekommer i relativt stor omfattning redan idag, varför det är bra att rådande praxis lagfästs, samt att möjligheten finns även i fall parterna inte är överens (avsnitt 11.4).

Utredningen har funnit att det inte bör införas bestämmelser som inskränker rätten till omprövning av ett vårdnadsavgörande. Tingsrätten ansluter sig till utredningens överväganden och slutsatser i denna del (avsnitt 11.5).

Den föreslagna ändringen i 20 kap 11 § föräldrabalken genom vilken prövnings-tillstånd kommer att krävas i hovrätten tillstyrks (avsnitt 11.6).

Beträffande forumfrågor instämmer tingsrätten i utredningens uttalanden i den delen (avsnitt 11.7).

Tingsrätten ansluter sig till bedömningarna rörande partsinsynen och skyddade personuppgifter och välkomnar de föreslagna ändringarna i 6 kap 19 § och 20 §, vilka innebär att frågan om vilken socialnämnd som skall utföra uppdraget nu får en lösning (avsnitt 11.8).

När det gäller domares kompetens delar tingsrätten i allt väsentligt utredningens överväganden i den delen. Att den föreslagna ändringen i 6 kap 17 § föräldrabalken omfattar såväl lagfarna domare som nämndemän är viktigt och markerar att kompetenskravet skall gälla alla som deltar i avgörandet. Tingsrätten vill särskilt framhålla betydelsen av att de domare som utses att handlägga familjerättsliga mål och ärenden också erbjuds och får möjlighet att delta i utbildning och löpande fortbildning, allt för att erhålla och behålla den kompetens som dessa

mål kräver. Tingsrättens förhoppning är också att förslaget kan komma att leda till att fler domare kan komma att särskilt intressera sig för de familjerättsliga målen (avsnitt 11.9).

Verkställighet och överflyttning

Tingsrätten instämmer fullt i utredningens överväganden om att parallella processer inte skall förekomma och ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som syftar till att renodla verkställighetsprocessen och integrera den i vårdnadsprocessen. Utredningens argument för att frågor om verkställighet skall prövas av allmän domstol är övertygande och tingsrätten tillstyrker de föreslagna ändringarna i föräldrabalken i den delen. Tingsrätten ansluter sig vidare till de slutsatser som utredningen uttalat i jävsfrågan samt beträffande tillämplig förfarandelag. Något sakligt skäl för att lekmannainflytandet skall vara större vid bedömande av verkställighetsfrågor än vid övriga avgöranden i familjerättsliga mål finns inte. Domförhållningarna bör därför vara desamma, varför den föreslagna ändringen i 20 kap 1 § sista stycket avstyrks (avsnitt 12.4).

När det gäller de förslag som utredningen presenterar i syfte att renodla verkställighetsprocessen har tingsrätten svårt att överblicka vad utredningens förslag i alla stycken kan komma att innebära. Tingsrätten har inte tidigare handlagt verkställighetsmål och kan därmed inte bedöma förslagen utifrån egen erfarenhet. Tingsrätten kan emellertid konstatera att det är en komplicerad hantering som utredningen föreslår i 21 kap 3-5 §§ föräldrabalken. Så kan t ex prövningen av om det väckta verkställighetsmålet verkligen gäller "samma sak" som det pågående målet/ärendet om vårdnad m.m. antas komma att bli besvärlig i många fall. Den föreslagna ordningen i 3 § för att förhindra parallella processer öppnar även upp för en part att i rent obstruktionssyfte väcka talan i en fråga för att förhindra en fortsatt prövning av en väckt verkställighetsfråga som kanske är befogad. Tingsrätten anser att även den föreslagna ordningen i 5 § väcker många frågor av bl a processuell natur som utredningen inte ger svar på. Förslaget i 5 § första stycket innebär t ex att det kommer att krävas en noggrann genomgång av det materiella avgörandet och vad som legat till grund för detta för att domstolen skall kunna

göra det första steget av den tvåstegsprövning som utredningen föreslår. Den tvåstegsprövning som skall göras och den gränsdragningsproblematik som utredningen själv pekar på, innebär att verkställighetsmålen, även i de fall då verkställighetsmålet skall avvisas, i flera fall kan komma att bli komplicerade. Även utredningens förslag i andra stycket att omständigheter som åberopas i verkställighetsprocessen prekluderas för det fall att part förelagts att väcka talan, men inte gjort det, bidrar till en komplicerad hantering av verkställighetsmålen. Den föreslagna ordningen leder också till att handläggningen av verkställighetsmålet måste avvakta i tre veckor så att det blir klarlagt om någon väckt talan vid tingsrätt eller inte. Vidare föreställer sig tingsrätten att verkställighetsmålet kan vara "blandat" i den mening att det dels innefattar nya omständigheter, dels sådana som kan medföra att verkställighet skall vägras. Hur domstolen skall förfara i ett sådant fall framgår inte av utredningens förslag. Huruvida det är avsett att beslutet att hänvisa parten att väcka talan skall kunna överklagas framgår inte heller av förslaget. Tingsrätten är tveksam till om lagen (1996:242) om domstolsärenden medger överklagande. Sammanfattningsvis anser tingsrätten att förslagen i denna del bör övervägas närmare (avsnitt 12.2).

Tingsrätten tillstyrker den föreslagna ändringen i 6 kap 21 § föräldrabalken samt ordningen i 6 kap 21 a § föräldrabalken om att domstolen inom ramen för det pågående familjemålet skall kunna besluta om verkställighet beträffande interimistiska beslut. Tingsrätten instämmer i de överväganden som ligger till grund för utredningens förslag (avsnitt 12.3).

Tingsrätten instämmer i de överväganden som redovisas i avsnitt 12.5-12.10 och tillstyrker förslagen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Tingsrätten tillstyrker förslaget i denna del

Kostnads- och konsekvensanalys

Tingsrätten delar inte utredningens analys att föreslagna ändringar inte kommer att kräva att ytterligare resurser tillförs domstolarna och socialtjänsterna och att även de initiala kostnadsökningarna torde rymmas inom befintliga anslagsramar. Flertalet av utredningens förslag bygger på ökade insatser från såväl socialtjänsten som domstolarna och tingsrättens uppfattning är att uppfyllelsen av de syften som ligger till grund för utredningens förslag kommer att stå och falla med hurvida tillräckliga resurser ställs till förfogande eller inte. Ökade resurser kommer exempelvis att krävas för att erhålla det beslutsunderlag som skall ligga till grund för domstolarnas bedömning. Utredningens förslag om att barnen skall komma till tals i större utsträckning kommer att innebära att de som skall hålla samtal med barnen måste ha den särskilda kompetens som detta kräver. Såsom tidigare anförts av tingsrätten kräver utredningens förslag om att socialtjänsten skall ha samtal med barnen redan inför snabbupplysningar att ytterligare resurser tillförs socialtjänsten för att handläggningstiderna i dessa mål inte ytterligare skall förlängas och på så sätt motverka de syften som utredningen vill uppnå. Detta gäller även övriga uppgifter som läggs på socialtjänsten genom utredningens förslag.

Såsom tingsrätten anført beträffande medling måste såväl domstolarna som socialtjänsterna tillföras ytterligare resurser för det fall att lagstiftaren menar att domare och familjerättsekreterare skall utföra medlingsuppdrag i tjänsten. Tingsrätten motsätter sig bestämt utredningens förslag i denna del.

Även utredningens förslag om att särskilt utsedda domare skall döma i familjemål förutsätter att utbildning och fortbildning verkligen erbjuds för att uppnå och behålla kompetensen hos de särskilt utsedda domarna. Dessa utbildningsinsatser kommer tveklöst att medföra kostnader, varför det är viktigt att resurser för utbildning m.m. ställs till förfogande. Att planerade utbildningar fått ställas in på grund av besparingskrav (se s. 288) talar med styrka för att kostnaderna som förslaget innebär inte rymms inom befintliga kostnadsramar.

Tingsrätten anser det helt orealistiskt att tro att överflyttningen av verkställighetsmål till allmän domstol inte skulle komma att medföra avsevärt ökade kostnader för de allmänna domstolarna. Eftersom Stockholms tingsrätt föreslås bli reservforum för verkställighetsmålen kommer även detta att innebära kostnader för Stockholms tingsrätt. Såsom tingsrätten påtalat innebär utredningens förslag en komplicerad hantering beträffande verkställighetsmålen, vilket gör det svårt att närmare uppskatta vilka kostnadskonsekvenser som förslaget kommer att innebära i den delen. Uppenbart är att förslaget medför att de allmänna domstolarna behöver tillföras resurser.

Yttrandet har avgivits av tingsrättens avdelning 4 i sammansättningen chefsrådmannen Runar Viksten, rådmännen Lars Borg och Marianne Gauffin (referent), samt tingsfiskalen Gunilla Isaksson.

Runar Viksten

Marianne Gauffin